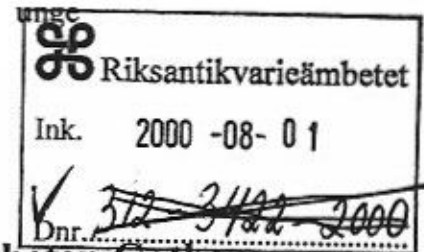

H008 (Boostullen)
A194 (prästgård)

Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Gothem prästgård, Prästgården 1:1, Gothem, Gotland. 311 - 3423 - 2000

Länsstyrelsen i Gotlands län har tagit initiativ till byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Gothem prästgård, Prästgården 1:1, Gothem, Gotland.

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap. 1§ första stycket lagen om kulturminnen m.m. (1988:950), KML, fastigheten Gothem prästgård, Prästgården 1:1, Gothem, Gotland för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen omfattar prästgårdens huvudbyggnad (1) och port (6). Till byggnadsminnet hör ett skyddsområde som avgränsats med streckad linje på bifogade karta (bilaga 1) bestående av trädgård med inkluderande planteringar och träd.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap. 2§ KML följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angivna byggnader 1 och 6 får inte rivas, byggas till eller till sin exteriör byggas om.
2. I byggnaderna får inte göras ingrepp i stomme d.v.s. grund, bärande väggar, bjälklag, takstol och murstockar. Ingrepp i medeltida murverk får inte göras.
3. I källaren till byggnad 1 får inte äldre fast inredning och inte heller äldre ytskikt borttagas.
4. Skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Ädelträdbestånd och flerårigt växtmaterial skall bevaras. Övriga tillbehör såsom gångar och staket får inte flyttas, tas bort eller ändras.
5. Byggnadsminnet skall underhållas så de inte förfaller.

Om det finns skäl, får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna enligt 3 kap. 14§ i KLM.

2000-08-25 beslut
Av: Johanna Tull
BM-nr 015/may

BYGGNADSBESKRIVNING

Gothem prästgårdsmiljö hör till Gotlands viktigaste kyrkomiljöer. Den välbevarade prästgården med anor från medeltiden ligger i direkt anslutning till kyrkan. Bebyggelsen på Gothem prästgård härstammar delvis från 1300-talet. Huvudbyggnadens (1) nedre del, den delvis ovan jord belägna källarvåningen består av medeltida byggnadsdelar. Det medeltida prästhuset bestod av tre klart avskilda byggnadskroppar, bl. a. ett flervåningt tornhus med två välvda rum i bottenvåningen (huvudbyggnad 1), förstuga och visthus. Sannolikt gjordes en större ombyggnad på 1500-talet eller tidigt 1600-tal då västra flygeln påbyggdes och tornhusets översta del revs. Den medeltida prästgårdens huvudbyggnad med tillägg kvarstod orörd fram till 1803 då denna kraftigt ombyggdes. Vid sockenstämma 1862 beslöts att uppföra en ny huvudbyggnad på gammal grundval. Detta innebar att man rev större delen av byggnaden till höjden av den medeltida byggnadens bottenvåning som i dag utgör största delen av källaren av den nya prästgårdsbyggnaden. Den nya prästgården, uppfördes således med en källare som till största delen ligger ovan jord. Byggnadens exteriör fick 1889 tillägg i schweizerstil i samband med en omfattande renovering. Den avlång kalkstensbyggnaden med putsade fasader i senempire och förstukvist med snickerier en typisk representant för Gotlands prästgårdar från denna tidpunkt. Planlösningen utgörs av en modifierad sexrumsplan vars tillkomst styrts av de medeltida murarna i källarplanet. Bottenvåningen bestod efter ombyggnaden 1889 av sex rum, förstuga och kök.

Till prästgården leder från vägen en medeltida port (6). Den överbyggda porten, flankerad av spetsnischer, har en valvbåge som kantas med profilerade steninläggningar och täcks av en trappgavel.

Prästgården omges av en öppen trädgård med aldrig trädbestånd och gamla kulturväxter.

Prästgårdens huvudbyggnad med sidobyggnader och park utgör ett högt kulturhistoriskt värde. Den hör till de gotländska prästgårdar som har betydande delar av medeltida murverk bevarade, men som ombyggts under 1800-talet och har en välbevarad exteriör från denna period. Prästgårdens läge invid kyrkan, dess medeltida ursprung med medeltida murverk och port har högt kulturhistoriskt värde. Prästgårdens huvudbyggnad är en i sin nuvarande form även en god representant för prästgårdarna från 1800-talets mitt.

KOMMENTARER

Med exteriör menas yttertrappor, takutformning, takmaterial, skorstenar, fönster, dörrar, veranda och fasadmaterial eller övrig exteriör utformning.

Med fast inredning i källaren menas t.ex. äldre golv, äldre väggbeklädnad, äldre upphängningsbeslag m.m.

Avsikten med skyddsföreskrifterna är att inga exteriöra eller interiöra (gäller huvudbyggnaden 1:s källare) förändringar skall ske, utan byggnaderna skall behålla sin ursprunglighet för framtiden. Därför är även mindre förändringar av t.ex. markbeläggning, tunar och grindar, uppsättning av antenner, räcken, skärmtak, altaner, markiser, skyltar lampor m.m. tillståndspliktiga. Då det gäller interiören i källaren är omputsning, eldragningar m.m. tillståndspliktiga. Både exteriöra och interiöra (källaren i byggnad 1) ändringar skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

För underhåll och restaurering skall kontakt tas med Länsstyrelsen i Gotlands län/
Livsmiljöenheten/ Kultur.

Även för BM prövas bygglovpliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens
byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret skall kontaktas i osäkra fall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten i Gotlands län, se bilaga. Beslutet skall enligt 3
kap. 21§ KLM tillämpas utan hinder av att ev. talan förs mot beslutet.

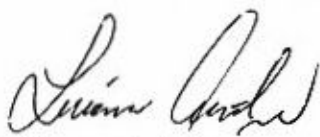
BESLUTANDE M.M.

Beslut i detta ärende har fattas av landshövding Lillemor Arvidsson

Föredragande har varit länsantikvarie Lennart Edlund.

Den förberedande handläggningen har utförts av Joakim Hansson vid länsstyrelsen.

I den slutgiltiga handläggningen har även deltagit länsassessor Lena Johansson.

Lillemor Arvidsson
Landshövding

Lennart Edlund
Länsantikvarie

Kopia till:

RAÄ

Byggnadsnämnden

Gotlands fornsal

Kultur- och fritidsnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut:

RAÄ

Lantmäterimyndigheten

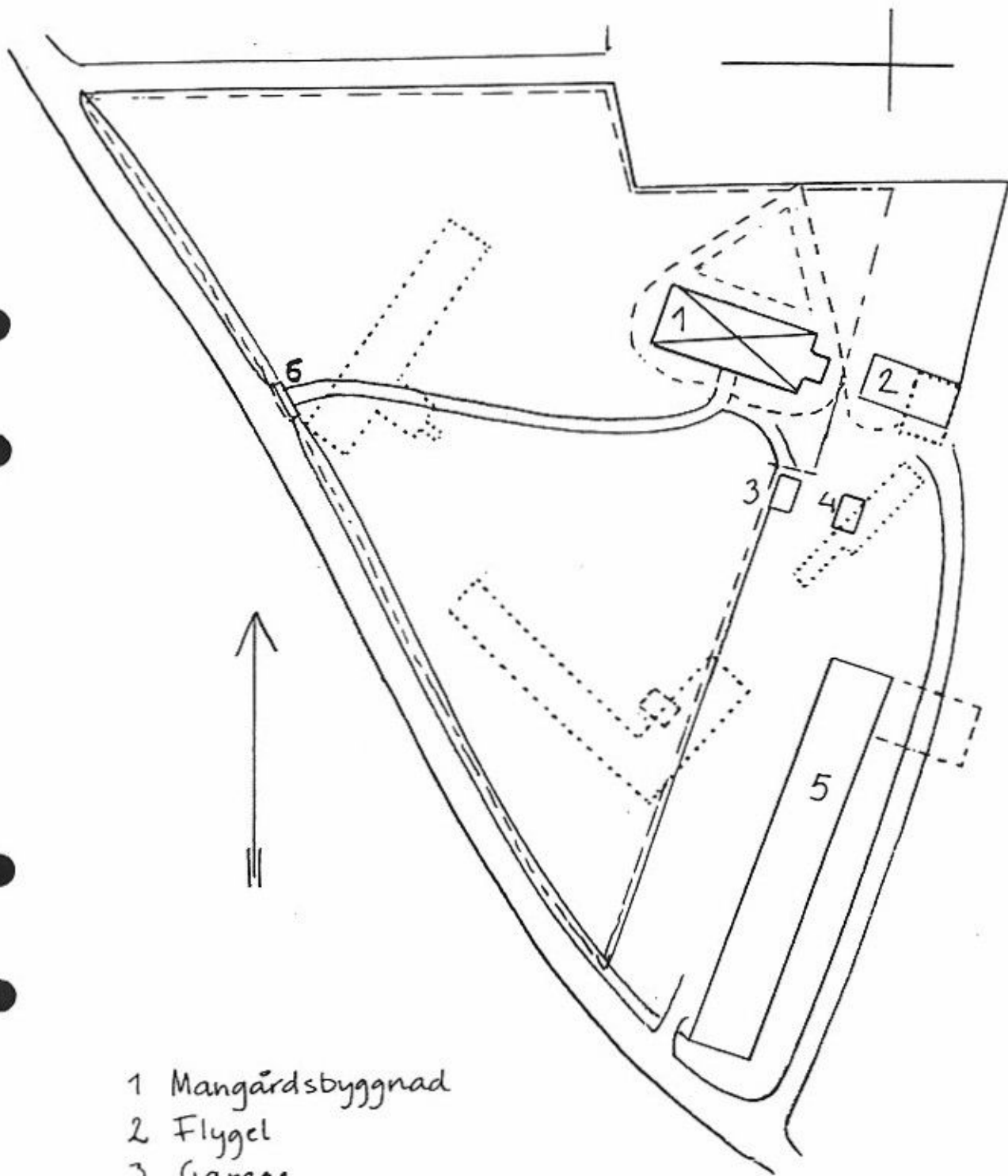
Gotlands fornsal

Byggnadsnämnden

Länsantikvarien

PRÄSTGÅRDEN 1:1 GOTHEN

SITUATIONSPLAN

- 1 Mangårdsbyggnad
- 2 Flygel
- 3 Garage
- 4 Bod
- 5 Ladugård
- 6 Port

De prickade byggnaderna fanns 1867 och de streckade 1959.
(Efter kartor hos Lantmäterimyndigheten i Gotlands län).

